Азәрбајчан ССР-ин 1974-чү ил Дөвләт бүдчәси вә Азәрбајчан ССР-ин 1972-чи ил Дөвләт бүдчәсинин јеринә јетирилмәси һаггында

(ӘВВӘЛИ 3-чү СӘҺИФӘДӘ)

түн совхозларын вә башга дөвләт кәнд тәсәррүфаты мүәссисәләринин там тәсәррүфат һесабына кечирилмәси нәзәрдә тутулур.

Көстәрилән гәрарда зәрәрлә ишләјән вә аз рентабелли олан совхозларын там тәсәррүфат һесабына кечирилмәси үчүн бир сыра мүһүм күзәштләр нәзәрдә тутулур ки, бу да һәмин совхозларын игтисадијјатынын вә малијјә вәзијјәтинин мөһкәмләнмәсинә хејли көмәк едәчәкдир.

Кәнд тәсәррүфаты илә мәшғул олан назирликләр вә баш идарәләр, рајон тәшкилатлары, совхоз рәһбәрләри, һабелә план, Дөвләт банкы вә малијјә органлары нөгсанлары арадан галдырмаг, малијјә-тәсәррүфат фәалијјәтинин јахшылашдырылмасыны тә'мин етмәклә, һәмин гәрардан ирәли кәлән бүтүн лазыми тәдбирләри вахтында һазырлајыб һәјата кечирмәлидирләр.

1973-чү илдә дөвләт колхозлара хејли јардым көстәрмишдир. Банк кредитләри һесабына әсаслы вәсаит гојулушу вә башга истеһсал еһтијачлары үчүн 27 милјон манат ајрылмышдыр. Һәмин мәгсәдләр үчүн 1974-чү илдә 32 милјон манат ајрылмасы нәзәрдә тутулур.

Дөвләт сығортасы колхозларын тәсәррүфат һесабынын мөһкәмләнмәсинә вә кәнд тәсәррүфаты истеһсалы сәмәрәсинин јүксәлдилмәсинә бөјүк тә'сир көстәрир.

1974-чү илдә дөвләт сығортасынын ајырмалары һесабына бајтар објектләринин тикилмәси вә тә'мир олунмасы үчүн, кәнд тәсәррүфаты биткиләринин, һејванларын вә колхозларын башга әмлакынын тәләф олмасынын вә зәдәләнмәсинин гаршысыны алмаг тәдбирләри үчүн 1,4 милјон манат мәбләғиндә вәсаит ајрылмасы нәзәрдә тутулмушдур.

ӘСАСЛЫ ТИКИНТИНИН МАЛИЈЈӘЛӘШДИРИЛМӘСИ

Сов.ИКП XXIV гурултајы әсаслы вәсаит гојулушунун сәмәрәсини јүксәлтмәк, әсаслы тикинти үчүн ајрылан мадди еһтијатлардан вә малијјә вәсаитиндән даһа сәмәрәли истифадә етмәк вәзифәсини гаршыја гојмушдур.

1974-чү ил бүдчәсиндә мәркәзләшдирилмиш әсаслы вәсаит гојулушунун малијјәләшдирилмәси планы 458,7 милјон манат мүәјјән едилмишдир. Әсаслы вәсаит гојулушу үчүн бүдчәдән 249 милјон манат, мүәссисәләрин вә тәсәррүфат тәшкилатларынын мәнфәәти, амортизасија вә башга мәнбәләр һесабына 209,7 милјон манат ајрылыр. Бундан әлавә, гејри-мәркәзләшдирилмиш әсаслы вәсаит гојулушуна мүәссисәләрин вә тәшкилатларын фондлары вә банк кредитләри һесабына хејли вәсаит јөнәлдиләчәкдир.

Сон илләрдә республика тикинти тәшкилатларынын иши рәһбәр партија вә совет органлары тәрәфиндән дәфәләрлә һаглы олараг кәскин тәнгид едилмишдир. Көрүлмүш тәдбирләр нәтичәсиндә әсаслы тикинтидә мүәјјән ирәлиләјишлә јанашы һәлә дә нөгсанлар вардыр — әсаслы вәсаит гојулушу планлары јеринә јетирилмир вә буна көрә дә һәмин мәгсәдләр үчүн ајрылан хејли вәсаит истифадәсиз галыр. Тикинтинин маја дәјәринин ашағы салынмасы, мәнфәәт вә бүдчәјә ајырмалара даир планлар өдәнилмир. Бөјүк мәбләғдә дөвријјә вәсаити чатышмазлығына јол верилир.

Әсаслы тикинтидә гурулмамыш аваданлыг еһтијатлары 1973-чү ил октјабрын 1-ә 45 милјон манат мәбләғиндә олмуш вә ја 1973-чү ил јанварын 1-дәкинә нисбәтән 12,1 фаиз артмышдыр.

Дөвләт Үзүмчүлүк вә Шәрабчылыг Комитәсиндә, Сәнаје Тикинтиси Назирлијиндә, Әлван Металлуркија Бирлијиндә, Совхозлар Назирлијиндә, Јүнкүл Сәнаје Назирлијиндә нормативдән артыг хејли аваданлыг еһтијаты галыглары вардыр.

Әсаслы вәсаит гојулушуна даир бөјүк програмын һәјата кечирилмәси әсаслы тикинтидә ишин вәзијјәтини гәтијјәтлә јахшылашдырмағы, тикинти тәшкилатларынын фәалијјәтиндәки нөгсанлары арадан галдырмағы тәләб едир.

Тикинти тәшкилатларынын, хүсусилә кәнд јериндә ишләјән тәшкилатларын мадди-техники базаларынын мөһкәмләндирилмәсинә вә јахшылашдырылмасына диггәти артырмаг лазымдыр.

Сифаришчи назирликләрин вә баш идарәләрин, сәнаје, кәнд тикинтиси назирликләринин, республиканын дикәр назирликләринин вә баш идарәләринин тикинти тәшкилатлары рәһбәрләри әсаслы тикинти ишини көкүндән јахшылашдырмалы вә бүтүн план көстәричиләринин јеринә јетирилмәсинә наил олмаг үчүн лазым олан бүтүн тәдбирләри көрмәлидирләр.

ХАЛГ ТӘСӘРРҮФАТЫНЫН БАШГА САҺӘЛӘРИНИН МАЛИЈЈӘЛӘШДИРИЛМӘСИ

1974-чү илдә коммунал-мәнзил тәсәррүфаты үзрә тәхсисатын үмуми мәбләғи 1973-чү илдәкиндән 10,2 фаиз артыг олмагла 154,7 милјон манат, о чүмләдән бүдчәдән 122,8 милјон манат мәбләғиндә нәзәрдә тутулур. Бу мәбләғдән әсаслы вәсаит гојулушуна 61,8 милјон манат, мәнзил фондунун әсаслы тә'миринә 15,3 милјон манат вә ја 9,3 фаиз чох вәсаит ајрылыр.

Автомобил нәглијјатынын инкишафы үчүн 40,7 милјон манат вә ја чари илдәкиндән 5,7 фаиз чох, рабитәнин инкишафы үчүн 22,1 милјон манат вә ја 12,8 фаиз чох, баш автомобил-техники хидмәт идарәси үзрә 2,2 милјон манат вә ја 1973-чү илдәкиндән 5 фаиз чох вәсаит хәрчләнмәси нәзәрдә тутулмушдур.

Бакы шәһәриндә метро тикинтисинин давам етдирилмәси үчүн республика бүдчәси һесабына 10 милјон манат вә метро истисмары үзрә зәрәрләри өдәмәк үчүн 1,9 милјон манат вәсаит ајрылмасы нәзәрдә тутулур.

Шәһәр вә рајон мәркәзләриндә абадлыг ишләринин апарылмасы үчүн бүдчәдән 1973-чү илдәки 26,4 милјон манат әвәзинә 31,6 милјон манат вәсаит нәзәрдә тутулур ки, бу да чари илдәкиндән 5,2 милјон манат вә ја 19,7 фаиз артыгдыр.

Бакы шәһәриндә јол ишләринин даһа да јахшылашдырылмасы, шәһәрин абадлашдырылмасы вә јашыллашдырылмасы үчүн 16 милјон манат мәбләғиндә вә ја чари илдәкиндән 4 милјон манат артыг тәхсисат ајрылыр.

Јол тәсәррүфатынын малијјәләшдирилмәси үчүн (әсаслы вәсаит гојулушу нәзәрә алынмадан) бүдчәдән 43,3 милјон манат вә ја 1973-чү илдәкиндән 13,3 фаиз чох вәсаит ајрылмасы нәзәрдә тутулмушдур. Демәлијик ки, бу вәсаитдән лазымынча истифадә едилмир. 1973-чү ил октјабрын 1-дәк көстәрилән мәгсәдләр үчүн ајрылмыш вәсаитин 4 милјон манаты истифадәсиз галмышдыр. Јерли јолларын тә'мири вә тикинтиси үчүн мүәссисәләрдән вә тәсәррүфат тәшкилатларындан, колхоз вә совхозлардан дахил олан вәсаит дә истифадәсиз галыр. Бу чүр вәсаитин мәбләғи 1973-чү ил октјабрын 1-дәк 5,1 милјон манат олмушдур.

Һазырда республикада Азәрбајчан ССР Автомобил Јоллары Тикинтиси вә Истисмары Назирлији јарадылмышдыр. Үмид етмәк олар ки, бу назирлијин рәһбәрлији автомобил јолларынын вәзијјәтини көкүндән јахшылашдырмаг үчүн ајрылмыш вәсаитдән тамамилә вә сәмәрәли истифадә едилмәси үчүн ондан асылы олан бүтүн тәдбирләри көрәчәкдир.

1974-чү илдә республиканын газ тәсәррүфаты хәрчләри 6,9 фаиз артымла 6,2 милјон манат нәзәрдә тутулур.

Газ тәсәррүфатынын ишини тәкмилләшдирмәк вә көкүндән јахшылашдырмаг мәгсәдилә Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин гәрарына әсасән республиканын 56 шәһәр вә рајонунда газ истисмар конторлары, 7 зона истеһсалат газ бирлији јарадылмыш, Бакы шәһәриндә исә газ тәчһизаты Бакы Шәһәр Ичраијјә Комитәсинин Истеһсалат Газ Идарәсиндә чәмләшдирилмишдир.

Бакы, Сумгајыт вә Кировабад шәһәрләриндә трамвај-троллејбус тәсәррүфаты үзрә техники-игтисади көстәричиләрин ашағы олмасы вә чохлу иткијә јол верилмәси пландан артыг 290 мин манат мәбләғиндә зәрәр әмәлә кәлмәсинә сәбәб олмушдур.

Ичтимаи иашә дә дахил олмагла дөвләт вә кооператив тичарәтинин пәракәндә әмтәә дөвријјәсинин үмуми һәчми чари илин 11 ајы әрзиндә кечән илин мүвафиг дөврүндәкинә нисбәтән 6,8 фаиз, о чүмләдән дөвләт тичарәти үзрә 6,1 фаиз вә кооператив тичарәти үзрә 8,1 фаиз артмышдыр. 1973-чү илин 11 ајында кечән илин һәмин дөврүнә нисбәтән әмтәә дөвријјәсинин һәчми 137 милјон манат артмышдыр.

Әһалијә мәишәт хидмәти саһәсиндә мүәјјән иш көрүлмүшдүр. Лакин Әһалијә Мәишәт Хидмәти Назирлији үзрә мүәјјән едилмиш тапшырыг чари илин 11 ајы әрзиндә 93,3 фаиз, о чүмләдән кәнд јерләриндә 83,2 фаиз јеринә јетирилмишдир.

1974-чү ил бүдчәсинин лајиһәсинә көрә республика үзрә әһалијә мәишәт хидмәтинин һәчми 76,1 милјон манат мәбләғиндә, о чүмләдән Әһалијә Мәишәт Хидмәти Назирлији үзрә 57 милјон манат мәбләғиндә мүәјјән едилир.

Тичарәт тәшкилатларында тичарәт гајдаларынын позулмасы һалларына јол верилир, мүтәрәгги тичарәт методлары лазымынча тәтбиг олунмур, әһалинин маллара олан тәләбаты кифајәт гәдәр өјрәнилмир, бөјүк мәбләғдә нормативдән артыг мал галыгларына јол верилир.

Коммунал тәсәррүфаты, автомобил нәглијјаты, рабитә, тичарәт, әһалијә мәишәт хидмәти назирликләри, јерли зәһмәткеш депутатлары Советләринин ичраијјә комитәләри өз табелијиндә олан мүәссисәләрин вә тәшкилатларын ишини даһа да јахшылашдырмаг үчүн гәти тәдбирләр көрмәли вә әһалијә нүмунәви хидмәт көстәрилмәсини тә'мин етмәлидирләр.

ИЧТИМАИ-МӘДӘНИ ТӘДБИРЛӘР ҮЧҮН ХӘРЧЛӘР

Республикамызын 1974-чү ил бүдчәсиндә ичтимаи-мәдәни тәдбирләр үчүн ајрылан тәхсисатдан халг маарифинә, елм вә мәдәнијјәтә 526,6 милјон манат, сәһијјәјә вә бәдән тәрбијәсинә 169,4 милјон манат, ичтимаи тә'мината, дөвләт мүавинәтинә вә ичтимаи сығортаја 197 милјон манат јөнәлдилир.

1974-чү илдә мәктәбләрдә 1.559,9 мин ушаг вә јенијетмә тәһсил алачаг, мәктәбәгәдәр ушаг тәрбијә мүәссисәләриндә 103,1 мин нәфәр ушаг тәрбијә олуначагдыр. Бу мүәссисәләрин сахланмасы үчүн бүдчәдә 259,8 милјон манат вәсаит ајрылмасы нәзәрдә тутулмушдур.

Бундан әлавә, совхозларын вә дикәр дөвләт кәнд тәсәррүфаты мүәссисәләринин көчәри отлагларда ишләјән фәһләләринин 7—15 јашларында 2.000 нәфәр ушағынын мәктәбјаны интернатларда там дөвләт тә'минаты һесабына сахланмасы үчүн әлавә хәрчләр нәзәрдә тутулмушдур. Үмумијјәтлә мәктәбјаны интернатларда бүдчә вәсаити һесабына 14.000 шакирд сахланачагдыр.

«Кәнд үмумтәһсил мәктәбинин иш шәраитини даһа да јахшылашдырмаг тәдбирләри һаггында» Сов.ИКП МК-нын вә ССРИ Назирләр Советинин 1973-чү ил 2 ијул тарихли гәрарына мүвафиг олараг бүдчәдә кәнд орта мәктәбләринин дәрс кабинетләри илә вә е'малатханаларла тәчһиз олунмасы, мәктәб китабханаларынын комплектләшдирилмәси, кәнд мәктәбјаны интернатларында әлавә штат сахланмасы вә јумшаг инвентар алынмасы, бу биналарын әсаслы тә'мир едилмәси үчүн 5,3 милјон манат тәхсисат нәзәрдә тутулмушдур.

Бүдчәдә үмумтәһсил мәктәбләринин еһтијачы олан шакирдләринә мадди јардым көстәрилмәси үчүн үмуми тәһсил фонду үзрә 1.715 мин манат вәсаит нәзәрдә тутулмушдур.

1974-чү илдә али вә орта ихтисас мәктәбләриндә охујанларын сајы 154,7 мин нәфәр олачаг, техники пешә тәһсили системинин мәктәбләриндә 58 мин нәфәр тәһсил алачагдыр. Бүдчәдә кадрлар һазырланмасы үчүн 104,2 милјон манат нәзәрдә тутулмушдур ки, бу да чари илдәкиндән 7,2 фаиз чохдур.

Бүдчәдә Нахчыван вә Степанакерт шәһәрләриндә јени тәшкил олунмуш педагожи институтларын сахланмасы үчүн вәсаит нәзәрдә тутулмушдур.

Елми-техники тәрәггинин бөјүк рол ојнадығыны нәзәрә алараг, дөвләт елми-тәдгигат ишинин даһа да инкишаф етдирилмәси вә елми кадрлар һазырланмасы үчүн хејли вәсаит ајырыр. 1974-чү илдә елми идарәләрин малијјәләшдирилмәси үчүн хәрчләрин һәчми 36,8 милјон манат тәшкил едир, бунун 33,2 милјон манаты бүдчәдән ајрылыр.

Мәдәни-маариф мүәссисәләри үчүн хәрчләр 18,1 милјон манат, јә'ни 1973-чү илдәкиндән 7,3 фаиз чох олачагдыр. 1974-чү илдә әлавә олараг 109 китабхана, 200 клуб ачылачагдыр.

Инчәсәнәт, телевизија вә радио верилишләри үчүн хәрчләр 19,2 милјон манат олачагдыр ки, бу да чари илдәкиндән 2,4 милјон манат вә ја 14,5 фаиз чохдур.

Бүдчәдә сәһијјә үчүн 167,5 милјон манат вә ја чари илдәкинә нисбәтән 6,8 милјон манат чох тәхсисат нәзәрдә тутулмушдур ки, бу да мүаличә-профилактика очаглары шәбәкәсинин даһа да кенишләндирилмәсини вә хәстәхана чарпајыларынын сајынын артырылмасыны, хәстәханаларын вә поликлиникаларын ән јени тибб аваданлығы илә тәчһиз олунмасыны тә'мин едәчәкдир.

Бир јашынадәк ушаглара, Вәтән мүһарибәси әлилләринә, һабелә амбулаторија мүаличәси заманы хәстәләрин бә'зи категоријаларына пулсуз дәрман верилмәси үчүн, ган вә ган әвәзедичиләри алмаг, малјарија гаршы вә саир тәдбирләр һәјата кечирилмәси үчүн 4,5 милјон манат мәбләғиндә хәрчләр нәзәрдә тутулмушдур.

Бәдән тәрбијәсинин вә идманын даһа да инкишаф етдирилмәси үчүн бүдчәдә (әсаслы вәсаит гојулушундан башга) 1.628 мин манат вәсаит нәзәрдә тутулмушдур. Бу, 1973-чү ил планына нисбәтән 19,7 фаиз чохдур.

1974-чү ил бүдчәсиндә ичтимаи тә'минат вә ичтимаи сығортаја, чохушаглы вә тәк аналара дөвләт мүавинәтинин верилмәси үчүн хәрчләрин даһа да артырылмасы нәзәрдә тутулмушдур. Бу мәгсәдләр үчүн хәрчләр 197 милјон манат олачагдыр. 1973-чү илдәкинә нисбәтән артым 6,5 милјон манат вә ја 3,4 фаиздир.

1974-чү илдә 297.660 адам мүхтәлиф нөв пенсија вә мүавинәт алачагдыр. 73 мин чохушаглы анаја бирдәфәлик мүавинәт вә онларын 373 мин ушағы үчүн ајлыг мүавинәт верилмәси тә'мин едиләчәкдир.

1974-чү илдә колхозчулара пенсија вә мүавинәт верилмәси үчүн хәрчләр 71,4 милјон манат мәбләғиндә мүәјјән едилмишдир ки, бу да 224.700 колхозчуја пенсија верилмәсини тә'мин едәчәкдир.

ИДАРӘЕТМӘ ХӘРЧЛӘРИ

1974-чү илдә дөвләт идарә органларынын сахланмасы үчүн хәрчләр 26,2 милјон манат мәбләғиндә планлашдырылмышдыр.

Назирликләр вә баш идарәләр, мүәссисәләр вә идарәләр идарә апаратынын гурулушуну тәкмилләшдирмәк вә онун сахланмасыны учузлашдырмаг саһәсиндә мүәјјән иш көрмүшләр; идарә апараты ишчиләринин сајы азалдылмышдыр вә и. а.

1974-чү ил бүдчәсиндә республика тәсәррүфаты үзрә идарә апаратынын сахланмасы хәрчләринин 3,1 милјон манат ихтисар едилмәси, о чүмләдән хидмәти е'замијјәтләрин өдәнилмәси хәрчләринин 840 мин манат, идарә миник автомобилләринин сахланмасы хәрчләринин 882 мин манат мәбләғиндә ихтисар едилмәси нәзәрдә тутулмушдур.

Директив органларын гәрарларында хидмәти е'замијјәтләрин, идарә миник автомобилләриндән истифадә едилмәсинин гајдаја салынмасы вә онлара хәрчләрин азалдылмасы саһәсиндә тәдбирләр мүәјјән едилмишдир. Бунунла белә, республиканын бә'зи назирликләри вә баш идарәләри хидмәти е'замијјәтләр вә миник автомобилләринин сахланмасы үчүн лүзумсуз хәрчләрә јол верирләр ки, бу да бир сыра һалларда ајрылан лимитләрин исрафына сәбәб олур.

Биз бу нөгсанларын арадан галдырылмасы үчүн тәдбирләр көрмәли, идарә апаратынын сахланмасына ајрылмыш вәсаитин гәнаәтлә вә дүзкүн хәрчләнмәсини тә'мин етмәлијик.

Ејни заманда назирлик вә баш идарәләр, биз һамымыз дахили идарә нәзарәтини күчләндирмәли, халг малыны горумалы, дөвләт вәсаитинин мәгсәдә мувафиг вә гәнаәтлә сәрф едилмәсини тә'мин етмәлијик.

ЈЕРЛИ БҮДЧӘЛӘР

Азәрбајчан ССР-ин 1974-чү ил Дөвләт бүдчәсинин тәркибиндә јерли бүдчәләрин һәчми 592.153 мин манат вә ја республика бүдчәсинин 38,4 фаизини тәшкил едир. Јерли бүдчәләрин һәчми 1973-чү илдәкинә нисбәтән 5,9 фаиз артмышдыр.

Нахчыван МССР-ин Дөвләт бүдчәси 28.083 мин манат, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәтинин бүдчәси 26.408 мин манат, рајонларын вә республика табелијиндә олан шәһәрләрин јерли бүдчәләри 537.662 мин манат мәбләғиндә мүәјјән едилмишдир.

1974-чү ил үчүн Јерли Советләрин бүдчәсиндә ичтимаи-мәдәни тәдбирләрин малијјәләшдирилмәсинә 458.707 мин манат мәбләғиндә тәхсисат нәзәрдә тутулмушдур. Бу, 1973-чү илдәкинә нисбәтән 24.248 мин манат чохдур.

Депутат јолдашлар! Ејни заманда Азәрбајчан ССР Назирләр Совети республиканын 1972-чи ил Дөвләт бүдчәсинин јеринә јетирилмәси һаггында һесабаты Али Советин тәсдигинә верир.

Республиканын 1972-чи ил Дөвләт бүдчәси мәдахил үзрә 30,7 милјон манат артыг олмагла 102,2 фаиз, мәхарич үзрә 94,5 фаиз јеринә јетирилмишдир.

Нахчыван МССР, Дағлыг Гарабағ Мухтар Вилајәти, республиканын шәһәр вә рајонлары бүдчәнин мәдахил планларыны бүтөвлүкдә 103,7 фаиз јеринә јетирмишләр.

1972-чи ил бүдчәсинин јеринә јетирилмәси һаггында әтрафлы мә'лумат депутатлара пајланмышдыр.

Азәрбајчан ССР-ин 1972-чи ил Дөвләт бүдчәсинин јеринә јетирилмәси һаггында һесабат республика Назирләр Советиндә әтрафлы мүзакирә олунмуш вә мүвафиг гәрар гәбул едилмишдир. Республика Али Советинин план-бүдчә вә саһә комиссијалары да һесабаты нәзәрдән кечирмиш вә онун барәсиндә рә'ј вермишләр.

Депутат јолдашлар! Һазыркы сессијада мүзакирә олунан 1974-чү ил халг тәсәррүфаты планында вә бүдчәсиндә республикамызын игтисадијјат вә мәдәнијјәтинин инкишаф етдирилмәсинә вә әһалинин рифаһынын даһа да јүксәлдилмәсинә даир кениш програм өз парлаг ифадәсини тапмышдыр.

Республикамызын зәһмәткешләри Азәрбајчан Коммунист Партијасы Мәркәзи Комитәсинин рәһбәрлији алтында Сов.ИКП МК-нын декабр (1973-чү ил) пленумунун гәрарларыны јеринә јетирәрәк, сосиализм јарышыны кенишләндирмәклә республиканын халг тәсәррүфаты планы вә бүдчәсинин мүвәффәгијјәтлә јеринә јетирилмәсини тә'мин едәчәк вә өлкәмиздә коммунизм гуручулуғу ишинә лајигинчә көмәк едәчәкләр. (Алгышлар).

СИТА-нын мә'луматы

«МОЛНИЈА-2 УЧУШДА»

Јерин сүн'и пејкләриндән истифадә етмәклә рабитә системләринин даһа да инкишаф етдирмәк програмына ујғун олараг 1973-чү ил декабрын 25-дә Совет Иттифагында јүксәк еллиптик орбитә «Молнија-2» рабитә пејки чыхарылмышдыр. Пејкдә далғаларын сантиметрлик диапазонунда системин ишләмәсини тә'мин едән өтүрүчү апаратлар гурулмушдур.

«Молнија-2» рабитә пејки Совет Иттифагында узаг телефон-телеграф радиорабитә системинин ишини тә'мин етмәк, ССРИ Мәркәзи телевизијасынын програмларыны «Орбита» вә бејнәлхалг әмәкдашлыг шәбәкәсинин мәнтәгәләринә вермәк үчүн бурахылмышдыр.

Пејк Шимал јарымкүрәсиндә апокеји 40.865 километр вә Чәнуб јарымкүрәсиндә перикеји 466 километр олан орбитә чыхарылмышдыр.

Пејкин дөвретмә мүддәти 12 саат 17 дәгигәдир, орбитин мејл бучағы 62,8 дәрәчәдир.

ЗӘНКИН БИЛИК ХӘЗИНӘСИ

М. Ф. Ахундов адына республика китабханасынын 50 иллији

Бу күн республикамызын китабхана ичтимаијјәти М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Республика Дөвләт Китабханасынын 50 иллик јубилејини тәнтәнә илә гејд едир. Бу бајрам Ленин милли сијасәтинин дөнмәдән һәјата кечирилмәси саһәсиндә Азәрбајчан халгынын тарихән чох гыса бир дөврдә әлдә етдији бөјүк мәдәни наилијјәтләрдән биридир.

Ингилабдан әввәл әһалисинин чоху савадсыз олан Азәрбајчанда китаб нәшри вә китабхана јох дәрәчәсиндә иди. Буна көрә дә Совет һакимијјәтинин илк күнләриндән башлајараг Азәрбајчан Коммунист Партијасы өзүнүн башлыча сә'јини халгын мәдәни сәвијјәсинин јүксәлдилмәсинә, савадсызлығын ләғв едилмәсинә, мәдәни ингилабын һәјата кечирилмәсинә јөнәлтди. Тезликлә бүтүн мәдәни-маариф мүәссисәләри, о чүмләдән китабханалар милләшдириләрәк кениш халг күтләсинин ихтијарына верилди. Китабын вә мәтбуатын зәһмәткеш күтләләрә чатдырылмасы үчүн бир сыра тәдбирләр һазырланыб һәјата кечирилди. Бу тәдбирләрдән ән мүһүмү әһалијә пулсуз олараг китабла хидмәт едән кениш китабхана шәбәкәси јаратмагдан ибарәт иди.

1914-чү илдә Азәрбајчанда чәми 18 мин нүсхә китабы олан 25 китабхана фәалијјәт көстәрирди. Инди республикамызда 7 миндән чох китабхана вардыр ки, буларын да китаб фонду 40 милјон нүсхәдән артыгдыр. Инди әһалинин һәр јүз нәфәринә 73 китабхана китабы дүшүр. Бу чәһәтдән республикамыз дүнјанын ән инкишаф етмиш капиталист өлкәләрини өтүб кечмишдир.

Совет Азәрбајчанынын китабхана системиндә мүһүм јер тутан республика китабханасы 1923-чү ил ијун ајынын 5-дән фәалијјәт көстәрир. О заман китабхана Али Игтисад Шурасынын бинасында (индики Ү. Һачыбәјов күчәсиндәки 9 нөмрәли евдә) дөрд отагда јерләширди.

Коммунист Партијасынын вә Совет һөкумәтинин гајғысы сајәсиндә республика Дөвләт китабханасы нисбәтән аз бир вахтда халга хидмәт едән ири социалист мәдәнијјәт мүәссисәсинә чеврилди.

Өтән илләр әрзиндә китабхана бөјүк инкишаф јолу кечмишдир. Белә ки, китабхананын фондунда 1923-чү илдә 20.441 нүсхә, 1940-чы илдә 612.207 нүсхә әдәбијјат вар идисә, инди бу рәгәм 3 милјона чатыр. Һәр ил китаб фонду 110—120 мин нүсхә јени әдәбијјатла зәнкинләшир. Китабхана фонду илә бәрабәр охучуларын да сајы хејли артмышдыр. Мәсәлән, 1940-чы илдә китабхананын 5.349 нәфәр охучусу вар идисә, кечән ил бу рәгәм 22 минә чатмышдыр. Китабхананын 750 охучу јериндән һәр күн орта һесабла 1.200—1.300 нәфәр истифадә едир.

Китабхананын охучулара хидмәт иши кенишләндикчә, елми-методик вә библиографик фәалијјәти форма вә мәзмунча зәнкинләшдикчә, онун ишчи гүввәси дә һәм сајча, һәм дә тәркибчә дәјишир, јахшылашыр. Инди китабханада чалышан 260 нәфәр ишчинин 45 фаиздән чоху али вә орта ихтисас тәһсиллидир. Бунларын арасында әмәкдар китабхана ишчиләри, орденли китабханачылар, елмләр намизәдләри вардыр.

Елми-техники тәрәггинин сүр'әтли инкишафы совет адамларынын мә'нәви аләминин даһа да зәнкинләшмәсинә бөјүк тә'сир көстәрир. Тәбиидир ки, бу күнүн охучусу өзүнүн мәдәни вә интеллектуал сәвијјәсинә көрә 20-чи илләрин охучуларындан хејли фәргләнир. Инди онларын сорғу вә тәләбләри даһа да мүрәккәбләшмиш, мүталиә марағлары зәнкинләшмишдир. Һазырда китабханамызын охучулары арасында јүзләрлә елмләр намизәди вә доктору вардыр.

Зәнкин китаб фондуну охучуларын там истифадәсинә вермәк үчүн китабханада кениш каталог вә картотека системи тәшкил едилмишдир. Һәмин систем васитәсилә охучулар өзләринә лазым олан әдәбијјаты асанлыгла тапа билирләр.

Китабхананын фәалијјәти кениш вә чохчәһәтлидир. Республика дөвләт китабханаларынын методики мәркәзи олан М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Республика Китабханасы һәмин мүәссисәләрә әмәли көмәк етмәк, елми-методики чәһәтдән онларын фәалијјәтини истигамәтләндирмәк, габагчыл китабханаларын иш тәчрүбәсини өјрәнмәк вә јајмаг саһәсиндә бөјүк ишләр көрүр. Китабхана методики мәктублар, методик-библиографик вәсаитләр һазырлајыб јерләрә көндәрир. Китабхананын рүбдә бир дәфә нәшр етдији «Китабхана ишчисинә көмәк» мәчмуәси дә бу чәһәтдән чох әһәмијјәтлидир.

Коллективимиз охучулара хидмәт ишини партија вә һөкумәтин гаршыја гојдуғу тәләбләр сәвијјәсиндә гура билмәк үчүн китабхана ишинин мүхтәлиф форма вә методларындан јарадычылыгла истифадә едир. Охучуларын мүталиә марағынын, мүталиәнин психоложи әсасларынын, социоложи вә истеһсалат амилләринин, китабханаларын бу ишдә ролунун өјрәнилмәси вә мөвчуд нөгсанларын арадан галдырылмасы үчүн сон илләрдә китабханамызын китабханашүнаслыг вә библиографија саһәсиндә апардығы елми-тәдгигат ишләри бөјүк әһәмијјәтә маликдир. Китабхана бу тәдгигатлары кетдикчә даһа да кенишләндирмәк вә јени-јени проблемләр тәдгиг етмәк үчүн конкрет тәдбирләр көрүр.

Республикамызын гочаман мәдәнијјәт очагларындан олан китабханамызын бу күн 50 јашы тамам олур. Әмәксевәр коллективимиз бу бөјүк јубилеји алны ачыг, үзү ағ гаршылајыр, өз охучуларына даһа јахшы хидмәт көстәрмәк үчүн билик вә бачарыгларыны әсиркәмир.

А. ГУЛИЈЕВ,
М. Ф. Ахундов адына Дөвләт республика китабханасынын комплектләшдирмә шө'бәсинин мүдири, әмәкдар китабханачы.

М. Ф. АХУНДОВ АДЫНА АЗӘРБАЈЧАН ДӨВЛӘТ РЕСПУБЛИКА КИТАБХАНАСЫНЫН АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ФӘХРИ ФӘРМАНЫ ИЛӘ ТӘЛТИФ ЕДИЛМӘСИ ҺАГГЫНДА

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИ РӘЈАСӘТ ҺЕЈ'ӘТИНИН ФӘРМАНЫ

Зәһмәткешләрин коммунист тәрбијәси саһәсиндә сәмәрәли ишинә көрә вә тә'сис едилмәсинин 50 иллији илә әлагәдар олараг М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Дөвләт республика китабханасы Азәрбајчан ССР Али Советинин **Фәхри Фәрманы** илә тәлтиф едилсин.

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри Г. ХӘЛИЛОВ

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин катиби К. ӘБИЛОВА

Бакы шәһәри, 26 декабр 1973-чү ил.

М. Ј. НӘЧӘФОВА, Т. А. СЕЈИДОВА, И. В. ШИБАЈЕВА ЈОЛДАШЛАРА АЗӘРБАЈЧАН ССР ӘМӘКДАР МӘДӘНИЈЈӘТ ИШЧИСИ ФӘХРИ АДЫ ВЕРИЛМӘСИ ҺАГГЫНДА

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИ РӘЈАСӘТ ҺЕЈ'ӘТИНИН ФӘРМАНЫ

Республикада китабханачылыг ишинин инкишафында хидмәтләринә көрә вә М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Дөвләт республика китабханасынын тә'сис едилмәсинин 50 иллији илә әлагәдар олараг ашағыдакылара **Азәрбајчан ССР әмәкдар мәдәнијјәт ишчиси** фәхри ады верилсин.

1. **Нәчәфова** Мәрјәм Јусиф гызы — баш китабханачы.
2. **Сејидова Төһфә** Ағәли гызы — китабишләмә вә каталогдүзәлтмә шө'бәсинин мүтәхәссис редактору.
3. **Шибајева** Ирина Владимировна — мә'лумат-библиографија шө'бәсинин мүдири.

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри Г. ХӘЛИЛОВ

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин катиби К. ӘБИЛОВА

Бакы шәһәри, 26 декабр 1973-чү ил.

М. Ф. АХУНДОВ АДЫНА АЗӘРБАЈЧАН ДӨВЛӘТ РЕСПУБЛИКА КИТАБХАНАСЫ ИШЧИЛӘРИНИН АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ФӘХРИ ФӘРМАНЫ ИЛӘ ТӘЛТИФ ЕДИЛМӘСИ ҺАГГЫНДА

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИ РӘЈАСӘТ ҺЕЈ'ӘТИНИН ФӘРМАНЫ

Китабханачылыг иши саһәсиндә узун илләр сәмәрәли фәалијјәтләринә көрә вә М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан Дөвләт республика китабханасынын тә'сис едилмәсинин 50 иллији илә әлагәдар олараг ашағыдакылар Азәрбајчан ССР Али Советинин **Фәхри Фәрманы** илә тәлтиф едилсинләр:

1. **Һәсәнов** Музәффәр Һүсејн оғлу — елми-методик шө'бәнин мүдири.
2. **Мәммәдова** Сәријјә Ибраһим гызы — китабишләмә вә каталогдүзәлтмә шө'бәсинин мүдири.
3. **Нағыјева** Забитә Не'мәт гызы — хидмәт шө'бәсинин мүдири.
4. **Сүлејманзадә** Гәһрәман Рәфи оғлу — директор.
5. **Шамилова** Дүрданә Әбдүләли гызы — нот-мусиги шө'бәсинин мүдири.
6. **Шанковскаја** Роза Робертовна — баш китабханачы.

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри Г. ХӘЛИЛОВ

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин катиби К. ӘБИЛОВА

Бакы шәһәри, 26 декабр 1973-чү ил.

Ј. В. АНДРОПОВ ЈОЛДАШ ЕСТОНИЈАДА

ТАЛЛИН, 26 декабр (СИТА-нын мүхбириндән). Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвү, ССРИ Назирләр Совети јанында Дөвләт Тәһлүкәсизлији Комитәсинин сәдри Ј. В. Андропов бу күн бураја кәлмишдир.

Балтик вағзалында Ј. В. Андропову Естонија КП МК-нын биринчи катиби И. Г. Кебин, Естонија ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри А. П. Вадер, республика Назирләр Советинин сәдри В. И. Клаусон, Естонија КП МК бүросунун үзвләри вә бүро үзвлүјүнә намизәдләр, республика партија вә совет органларынын дикәр рәһбәрләри гаршыламышлар.

Һәмин күн Ј. В. Андропов Естонијанын партија-тәсәррүфат фәаллары илә көрүшмүшдүр. Республика халг тәсәррүфатынын инкишаф етдирилмәси вә Сов.ИКП МК-нын декабр (1973-чү ил) пленумунда Сов.ИКП МК-нын Баш катиби Л. И. Брежнев јолдашын нитгиндә ирәли сүрүлмүш вәзифәләрин јеринә јетирилмәси мәсәләләри мүзакирә олунмушдур.

А. И. СТЕПАНОВ ЈОЛДАШЫН АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИНИН ФӘХРИ ФӘРМАНЫ ИЛӘ ТӘЛТИФ ЕДИЛМӘСИ ҺАГГЫНДА

АЗӘРБАЈЧАН ССР АЛИ СОВЕТИ РӘЈАСӘТ ҺЕЈ'ӘТИНИН ФӘРМАНЫ

Совет театр сәнәти саһәсиндә узун илләр сәмәрәли фәалијјәтинә көрә вә анадан олмасынын јетмиш иллији илә әлагәдар олараг С. Вурғун адына Азәрбајчан Дөвләт Рус Драм Театрынын актјору, Өзбәкистан ССР халг артисти Александр Иванович **Степанов** јолдаш Азәрбајчан ССР Али Советинин **Фәхри Фәрманы** илә тәлтиф едилсин.

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри Г. ХӘЛИЛОВ

Азәрбајчан ССР Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин катиби К. ӘБИЛОВА

Бакы шәһәри, 26 декабр 1973-чү ил.

Редактор муавини А. Д. ЧАВАДЛЫ.

РЕДАКСИЈАНЫН УНВАНЫ: 370088, Бакы—88, Киров проспекти, 18.

ТЕЛЕФОНЛАР: мә'лумат алмаг үчүн 93-58-85, редактор муавинләри 93-69-47, 93-59-03, мәс'ул катиб 93-37-41, партија һәјаты шө'бәси 93-46-44, тәблиғат вә тәшвигат шө'бәси 93-08-65, совет гурулушу вә мәишәт шө'бәси 93-02-80, сәнаје, тикинти вә нәглијјат шө'бәси 93-67-91, кәнд тәсәррүфаты шө'бәси 93-81-42, әдәбијјат вә инчәсәнәт шө'бәси 93-79-81, елм вә тәһсил шө'бәси 93-08-96, мәтбуат шө'бәси 93-36-08, мәктублар, күтләви иш вә мүхбирләр шө'бәси 93-95-35, 93-61-02, дахили вә харичи хәбәрләр шө'бәси 93-34-13, стенограм вә тәрчүмә шө'бәси 93-14-45, коррентор шө'бәси 37-20-37, фотолабораторија 93-75-20, нәшријјат 37-00-18, мүһасибат 37-36-86, е'ланлар шө'бәси 37-44-75.

66856 ФГ 07416 БАКЫ ШӘҺӘРИ, «КОММУНИСТ» НӘШРИЈЈАТЫНЫН МӘТБӘӘСИ. г. БАКУ, ТИПОГРАФИЯ ИЗДАТЕЛЬСТВА «КОММУНИСТ» Сифариш № 8075